

SVM1287 Korsør Skov, Korsør sogn, Slagelse herred, tidl. Sorø amt. Sted nr. 04.03.08. Sb.nr. 6.

Kampagne: 21-07-2009 KUAS nr. -

Registrering af to hjulkors på nordlige sidesten i fredet dyssekammer.

Abstract

Kampagne: 21-07-2009

Besigtigelsen og dokumentationen med frotager og skrålysfotografering af nordlige bæresten i fredet dyssekammer. Stenen bærer på både over- og inderside et hjulkors. Det er ikke tydeligt om hjulkorsene oprindeligt har haft fire eller otte "eger", idet der såvel på frotager som i skrålys kan anes et skråtstillet "ekstrakors" ved begge.

Hjulkors på indersiden af dyssens sidesten. Set i kunstigt skrålys. Foto SVM (D11).

Indhold

Abstract	1
Undersøgelsens forhistorie	3
Administrative data	3
Topografi, terræn og undergrund	3
Målesystem	4
Øvrige data	4
Udgravningsmetode	4
Undersøgelsens resultater	5
Fremtidigt arbejde på stedet.....	5
Anlægsliste	7
Anlægsbeskrivelse	8
Tegningsliste	9
Fotoliste	10
"Bilag 1": Kontaktark med fotos.	

Undersøgelsens forhistorie

Kampagne: 21-07-2009

Det fredede fortidsminder er jf. Fund og Fortidsminder registreret med skåltegn på den nedvæltede overligger og den her registrerede sidesten jf. beskrivelsen af Vebæk, C.L. 1972, citat:

"På den nedvæltede overligger findes 60-70 Skåltegn, og på den nordlige sidesten 20-25 skåltegn".

Finder henvendte sig til museet pr. mail med foto af egen foretaget frotage af oversiden af nordlige sidesten i dyssen i juli 2009. Derpå kunne tydeligt ses et større hjulkors med to eller flere tværstreger. Ved et senere besøg nogle dage efter lavede finder en frotage også af sidestensens sydvendte "inderside" og sendte et ukommenteret foto deraf til museet. Også herpå var der et tydeligt, lidt mindre hjulkors.

Herefter blev det aftalt at museet i samarbejde med finder skulle foretage en dokumentation af de to sider af stenen med formodede hjulkors samt de allerede kendte skåltegn.

Administrative data

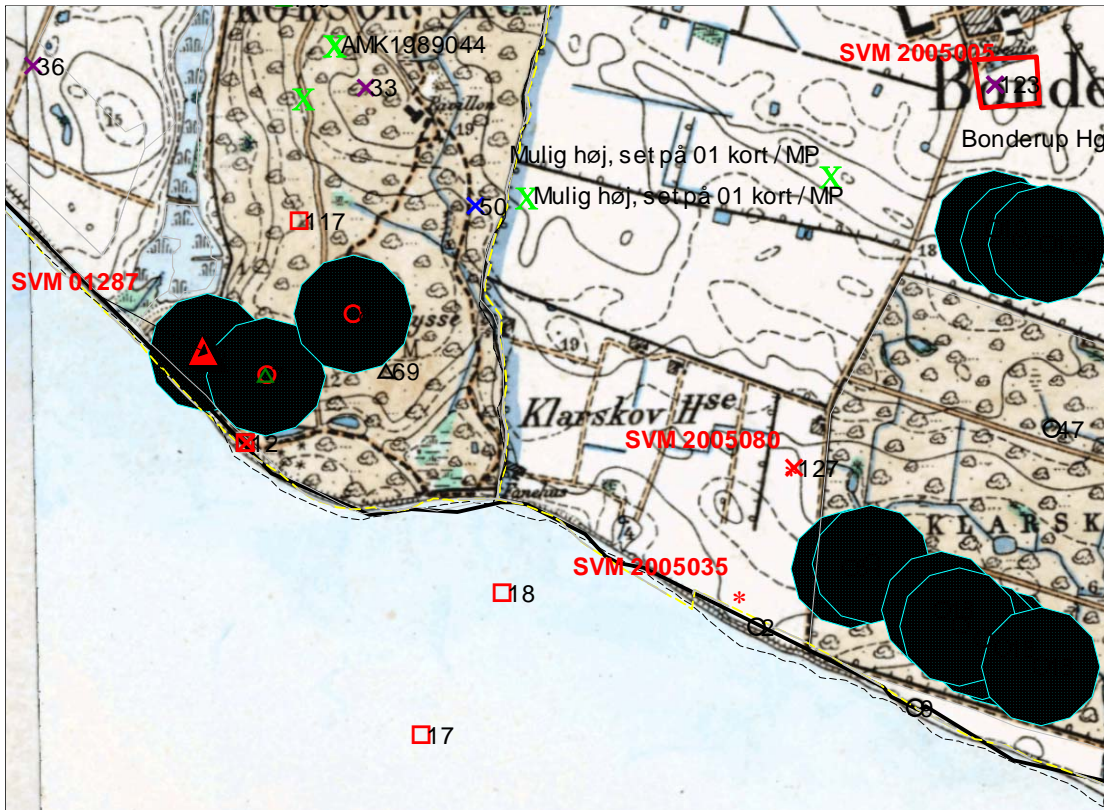
Kampagne: 21-07-2009

Sagens tegninger, og øvrige akter samt oplysninger om anmelder opbevares på Sydvestsjællands Museum i arkiv og er elektronisk registreret i Museernes Udgravningsdata jf. rapportens lister.

Topografi, terræn og undergrund

Kampagne: 21-07-2009

Dyssekammeret ligger frit, men dog delvis indlejret i et nord-syd løbende skovdige med stejleste side "udad" mod vest. Dyssen er del af en gruppe med langhøj og flere dysser nær kysten i den sydlige del af Korsør Skov og ligger som den sydvestligste, på "toppen" af et "næs", der strækker sig ud mod vest-sydvest og delvis afsnører den nu udtørrede fjord eller vig mod vest. Sydkysten mod Storebælt er præget af flere markante grupper af megalitter og jættestuer jf. kort 1. På tidligste matrikelkort er i Korsør skov alene indtegnet en mindre aftegning med stående sten, dog ca. 100 meter nord-nord-øst for det her registrerede fortidsminde.

Kort 1. Dyssens placering (rød trekant). Øvrige registreringer i området jf. fund og Fortidsminder (diverse signaturer) samt Sydvestsjællands Museum (rød = sagsarealer/sager) i museet, grøn er registreret "viden"; lyseblå er beskyttelseslinjer omkring fredede fortidsminder. Kortbaggrund: Maalebordsblade ca. 1880, Copyright Kort og Matrikelstyrelsen

Målesystem

Kampagne: 21-07-2009

Der er ikke foretaget egentlig landmåling eller indmåling. En landmålerstok stod under hele dokumentationen på samme sted i hjørnet mellem nordlige og vestlige sidesten.

På frotagere T1-T3 er alene opført "Op" og "Øst" - som dokumentation er frotagerne dog fotograferet siddende på stenen umiddelbart efter udførelsen.

Øvrige data

Kampagne: 21-07-2009

Udgravningsmetode

Kampagne: 21-07-2009

Vi fotograferede dyssen fra sydøst mens det endnu var rimeligt lyst, foto D1-D2.

Derefter blev tre frotager lavet. To af oversiden. Heraf var den første på forholdsvis tyndt flipoverpapir, der blev fugtigt og ikke gav et særligt godt resultat.

Af oversiden blev siden lavet en dækkende frotage T2 på tykkere papir (se tegningsliste) og den blev fotograferet "in situ".

Af indersiden/sydsiden blev lavet en frotage på lignende, tykt papir gnedet med den lokale græs/star. T3. Også den blev fotograferet "in situ".

Derefter blev med en projektør / arbejdslampe med halogen-rør på 500 W lavet forskellige optagelser af de to sider med skrålys.

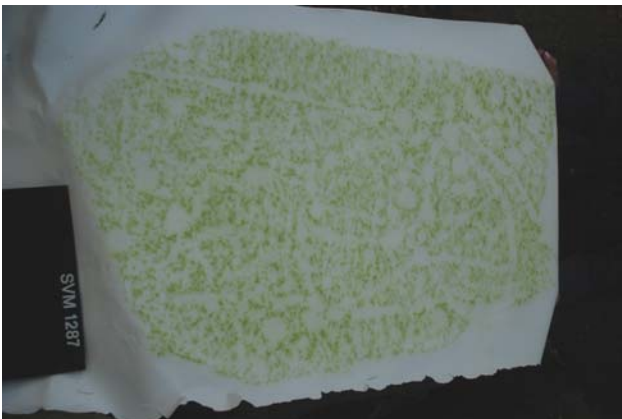
Der blev ikke foretaget anden afrensning end afbørstning af løstsiddende fuglelort og planterester.

Der blev ikke foretaget nogen form for bemaling eller opmærkning med kridt eller farve.

Undersøgelsens resultater

Kampagne: 21-07-2009

Besigtigelsen og dokumentationen med frotager samt skrålysfotografering viste tydeligt, at der såvel på den nordlige sidestens over- som inderside er hjulkors. Det er derimod ikke tydeligt om hjulkorsene oprindeligt har haft fire eller otte "ejer", idet der så vel på frotager som i skrålys kan anes et, skråtstillet "ekstrakors" ved begge.

Oversiden med frotage T2. Foto SVM

Indersiden med frotage T3. Foto SVM.

Den nærmere beskrivelse af sidestenen og dens sider ses i anlægsbeskrivelsen til A1.

Fremtidigt arbejde på stedet

Kampagne: 21-07-2009

Den udførte dokumentation anses for tilstrækkelig som museets dokumentation 1:1 og i foto. Nærmere vurdering og/eller dokumentation med afrensning og opmærkning eller lignende kan alene ske efter tilladelse fra Kulturarvsstyrelsen og bør i givet fald udføres af personer med særlig ekspertise.

Sydvestsjælland Museum d. 01-10-2009

Hugo Hvid Sørensen

Anlægsliste

Anlæg	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering	Fase	Tegn.	Indgår i	Består af
A1	Sten	Helleristningssten	Tidligneolitisk Tragtbægerku ltur C- Bronzealder		T1,T2,T 3		

Anlægsbeskrivelse

Kampagne: 21-07-2009

A1

Sten, Helleristningssten, Tidligneolitisk Tragtbægerkultur C - Bronzealder

Nordlige sidesten/bæresten i dysse med tre sidesten, indgang mod øst, hvor den formodede overligger nu ligger nedvæltet, hvilende på et hjørne af sydlige sidesten. Denne nordlige sidesten er sammen med den vestlige delvis indlejret i N-S-orienteret skovdige. Stenen er orienteret omtrent VSV-ØNØ og hældende let indad mod kammeret (der er ikke foretaget opmåling eller bestemmelse af retning med kompas). Oversiden skrån timer mod vest og nordvest, mens indersiden skrån timer lidt indad i kammeret/kisten. Stenen består af en forholdsvis tæt/finkornet bjergart, der synes forholdsvis modstandsdygtig mod forvitring og begroning i modsætning til den (formodet) nedvæltede dæksten, hvis grovere struktur synes meget forvitret og kraftigt begroet med mosser og laver.

Oversiden: Bevaring: Siden er noget forvitret og synes at mangle kanter mod nord og øverst mod sydøst. En revne løber i et knækket forløb fra det "øverste", sydøstlige hjørne ind over stenen og derefter ned til den nordvestlige, korte side. Siden skrån timer mod vest med laveste punkt mod nordvest. Siden synes at have mistet en del af kanten øverst mod sydøst, og syd hvor et formodet hjulkors forsvinder. Afsprængningen "kan" skyldes tryk fra den nu nedvæltede overligger, hvilket ses tydeligt på fotos af sydsiden i skrållys bl.a. D/10 og D/11. Det samme gælder muligvis mod nord, hvor det dog ikke er så tydeligt. Der er dog ikke tale om nyere brud jf. begroningen af lav/alger. Syd- eller indersiden: Bevaring: Indersiden fremstår noget mindre forvitret end oversiden og mangler formentlig en ovre "kant" mod oversiden (se denne). Dette ses bedst på fotos i skrållys. To revner forløber omtrent lodret med ca. 20 cm mellemrum og løber på et skråt, formodet brud fra overliggerens plads sammen og må skyldes et pres fra overliggerne, før den skred ned. Revnerne ses bedst på optagelserne med skrållys. Siden synes ellers forholdsvis velbevaret, let rundende med et oprindeligt/naturligt "knæk" mod øst (højre på billederne). Det ses bedst på fotos med optagelser af frotage på plads D/7, D/8.

Hjulkors på oversiden: Diameter fra midte af rille til midte af rille 48 cm. Der ses tydeligst to tværgående, lige dele af et kors, mens et lignende forløb forskudt 45 grader alene anes. Rillerne er i den nuværende bevarede form ca. 2.5 cm brede og dybden er lille – "forsvindende", formentlig p.g.a. forvitring.

Hjulkors på indersiden: Diameter fra midte af rille til midte af rille 33 cm. Der ses også hér tydeligst to tværgående, lige dele af et kors, mens et lignende forløb forskudt 45 grader alene anes. Rillerne er ca. 2 cm brede og af minimal dybde, dog synes de ikke så eroderede som oversidens.

Tegninger: T1,T2,T3

Foto: D/3,D/4,D/5,D/6,D/7,D/8,D/9,D/10,D/11,D/12,D/13,D/14,D/15,D/16,D/17,D/18,D/19

Består:

Fund:

Tegningsliste

Tegning	Målestok	Type	Anlæg	Fund	Beskrivelse	Dato	Tegner
Kampagne: 21-07-2009							
T1	1	Detaljeret plantegning	A1		Frotage af oversiden af nordlige kammersten. Øvre del på flipoverpapir. Udført med græs.	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
T2	1	Detaljeret plantegning	A1		Frotage af oversiden af nordlige kammersten. Hele siden på kraftigt syrefrit papir "Fabriano, Academia 120g". Udført med græs.	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
T3	1	Detaljeret plantegning	A1		Frotage af indersiden af nordlige kammersten. Hele siden på kraftigt syrefrit papir "Fabriano, Academia 120g". Udført med græs.	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen

Fotoliste

Film	Billede	Motiv	Anlæg	Fund	Filmtype	Dato	Fotograf
Kampagne: 21-07-2009							
D	1	Dyssen set fra sydsydøst med de tre bæresten centralt og den nedvæltede dæksten til højre i billedet. Den registrede sten A1 ses bagest med den ene billedside/indersiden mod kameraet. Set fra syd.			Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	2	Dyssen set fra sydsydøst med de tre bæresten centralt og lidt mere af den nedvæltede dæksten til højre i billedet. Den registrede sten A1 ses bagest med den ene billedside/indersiden mod kameraet. Fra syd.			Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	3	Frotage T1 på plads efter endt udførelse. Set fra øst.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	4	Frotage T1 på plads efter endt udførelse. Set fra øst.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	5	Frotage T2 af oversiden af A1 på plads efter endt	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen

		udførelse. Set fra øst.					
D	6	Frotage T2 af oversiden af A1 på plads efter endt udførelse. Set fra øst.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	7	Frotage T3 af inderside/sydside af A1 på plads efter endt udførelse. Set fra syd.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	8	Frotage T3 af inderside/sydside af A1 på plads efter endt udførelse. Set fra syd.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	9	Nordlige bærestens sydside/inderside med skrålys fra vest. Set fra syd.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	10	Nordlige bærestens sydside/inderside med skrålys fra vest - hjulkors tydeligt. Set fra syd. Afsprængningen på stenens sydlige sidekant ses tydeligt.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	11	Nordlige bærestens sydside/inderside med skrålys fra øst - hjulkors tydeligt. Set fra syd. Afsprængningen på stenens sydlige	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen

		sidekant ses tydeligt.					
D	12	Nordlige bærestens sydside/inderside med skrålys oppefra - hjulkors tydeligt inkl. mulige "skrålinjer" som supplement til de "lodrette" og "vandrette". Set fra syd. Afsprængningen på stenens sydlige sidekant ses tydeligt.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	13	Nordlige bærestens sydside/inderside med skrålys oppefra / fra vest - hjulkors tydeligt inkl. mulige "skrålinjer" som supplement til de "lodrette" og "vandrette". Set fra syd. Afsprængningen på stenens sydlige sidekant ses tydeligt.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	14	Nordlige bærestens overside med skrålys fra syd. Skåltegn og sprængning i stenen ses tydeligt, mens hjulkors er mere utydeligt. Set fra vest.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen

D	15	Nordlige bærestens overside med skrålys lavt fra syd. Skåltegn og sprængning i stenen ses tydeligt, hjulkors er mere tydeligt. Set fra vest.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	16	Nordlige bærestens overside med skrålys lavt fra nord. Skåltegn og sprængning i stenen ses tydeligt, hjulkors og dets "eger" er tydeligst. Set fra vest.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	17	Nordlige bærestens overside med skrålys fra øst. Skåltegn og sprængning i stenen ses tydeligt, mens hjulkors og især dets "eger" er mindre tydelige. Set fra vest.	A1		Digital	22-06-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	18	Frotage T3 af sydside fotograferet plant.	A1		Digital	03-08-2009	Hugo Hvid Sørensen
D	19	Frotage T2 af overside fotograferet plant.	A1		Digital	03-08-2009	Hugo Hvid Sørensen

01287D01.JPG

01287D02.JPG

01287D03.JPG

01287D04.JPG

01287D05.JPG

01287D06.JPG

01287D07.JPG

01287D08.JPG

01287D09.JPG

01287D10.JPG

01287D11.JPG

01287D12.JPG

01287D13.JPG

01287D14.JPG

01287D15.JPG

01287D16.JPG

01287D17.JPG

01287D18.JPG

01287D19.JPG